

## HE 79/2008 vp

### Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta

#### ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulakia. Laissa oleva vaatimus ulkomaille sijoittuneen laivanisännän Suomessa asuvasta edustajasta poistettaisiin. Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut laivanisäntä voisi toimia ilman edustajaa tai hänellä voisi olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja. Muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulisi olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja.

Vastuu väylämaksun maksamisesta olisi laivanisännällä, mutta jos laivanisännällä oli-

si tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja, laivanisäntä ja hänen edustajansa olisivat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Esityksen tarkoituksena on saattaa Suomen lainsäädäntö laivanisännän edustajavaatimusta koskevilta osin Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaiseksi. Euroopan yhteisöjen komissio on lokakuussa 2006 käynnistänyt valvontamenettelyn Suomea vastaan. Huhtikuussa 2008 komissio lähetti asiasta perustellun lausunnon Suomelle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

#### PERUSTELUT

##### 1 Nykytila

Väylämaksulain (1122/2005) 1 luvun 4 §:n mukaan laivanisäntä ja tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva laivanisännän edustaja ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun. Ulkomaille sijoittuneella laivanisännällä tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva edustaja.

Laivanisännän edustajalla tarkoitetaan aluksen tuloksetyistä koskevan ilmoituksen tekevää laivanisännän asiamiestä. Voimassa

olevan lain mukaan vain ulkomaille sijoittuneen laivanisännän on pakko käyttää tulliviranomaisen hyväksymää Suomessa asuvaa edustajaa, joka on laivanisännän kanssa yhteisvastuullisesti velvollinen maksamaan väylämaksun. Suomeen sijoittuneelle laivanisännälle edustajan käyttäminen ei sen sijaan ole pakollista. Jos Suomeen sijoittuneella laivanisännällä kuitenkin on tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva edustaja, niin he ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Voimassa olevan lain mukaan laivanisännän edustajan tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä. Käytännössä hyväksyntä on tarkoittanut sitä, että laivanisännän edustaja on voinut rekisteröityä tullilaitoksen asiakkaaksi. Rekisteröitymiseen on sovellettu samaa lainsäädäntöä ja käytäntöä kuin tuontitullituksen asiakkaisiin. Käytäntö perustuu väylämaksulain 14 §:ään, jonka mukaan väylämaksun maksamiseen sovelletaan, ellei väylämaksulaissa toisin säädetä, tullilain (1466/1994) säännöksiä tullin maksamisesta.

Eräs peruste nykyisen lain vaatimukselle ulkomaille sijoittuneen laivanisännän Suomessa asuvasta edustajasta on ollut väylämaksun perinnän turvaaminen. Perintätoimien ulottaminen ulkomaalaiseen laivanisäntään on vaikeaa, koska väylämaksut eivät kuulu keskinäisestä avunannosta tiettyihin maksuihin, tulleihin, veroihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin 76/308/ETY soveltamisalan piiriin. Väylämaksujen perimiseen virka-aputeitse ei nykyisin ole olemassa kansainvälisiä sopimuksia.

Euroopan yhteisöjen komissio katsoo, että Suomi on rikkonut palvelujen vapaan tarjoamisen periaatetta koskevia Euroopan yhteisön säädöksiä vaatiessaan, että ulkomaille sijoittuneella laivanisännällä tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva edustaja.

Euroopan yhteisön lainsäädännössä palvelujen vapaan tarjoamisen periaate perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 49 artiklaan. Tämän periaatteen soveltamisesta merenkulun alalla säädetään palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4055/86. Asetuksen 1 artiklan mukaan vapaus tarjota jäsenvaltioiden välisiä merikuljetuspalveluja sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiä meriliikenteen alan palveluja koskee niitä jäsenvaltioiden kansalaisia, jotka ovat muusta jäsenvaltiosta kuin se, jolle palvelut on tarkoitettu.

Euroopan yhteisöjen komissio on todennut, että Euroopan yhteisön perustamissopimuk-

sen 49 artiklalla suojatun vapauden kanssa ovat ristiriidassa kaikki sellaiset kansalliset säännökset, jotka vaikeuttavat ulkomaisen liikenteenharjoittajan palvelujen tarjontaa kotimaiseen liikenteenharjoittajaan verrattuna. Ulkomaiselle laivanisännälle asetettu velvollisuus nimetä Suomessa asuva edustaja voi aiheuttaa kyseiselle liikenteenharjoittajalle lisäkustannuksia ja sitä kautta vaikeuttaa tämän palvelujen tarjontaa kotimaiseen liikenteenharjoittajaan verrattuna. Tästä syystä väylämaksulain kyseinen säännös ei ole yhteensopiva neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 kanssa.

## 2 Ehdotetut muutokset

Väylämaksulain 1 luvun 4 §:stä ehdotetaan poistettavaksi vaatimus ulkomaille sijoittuneen laivanisännän Suomessa asuvasta edustajasta. Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut laivanisäntä voisi halutessaan toimia ilman edustajaa tai hänellä voisi olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja. Poistamalla vaatimus Suomessa asuvasta laivanisännän edustajasta, Suomen lainsäädäntö saatettaisiin palvelujen tarjoamisen vapauden periaatetta koskevilta osin Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaiseksi.

Pykälän 1 momentin mukaan laivanisäntä olisi velvollinen maksamaan väylämaksun. Jos Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä olisi tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja, laivanisäntä ja hänen edustajansa olisivat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun. Säännökset laivanisännän ja laivanisännän edustajan maksuvelvollisuudesta vastaavat voimassa olevan lain 4 §:ää. Vastaavanlainen edustajan vastuuta koskeva säännös on myös satamavaltioiden suorittamasta alusten valvonnasta annetussa neuvoston direktiivissä 95/21/EY, jonka 16 artiklan 1 kohdan mukaan laivanomistajan tai liikenteenharjoittajan tai heidän satamavaltioon sijoittuneen edustajansa on katettava kaikki tarkastuksiin liittyvät kus-

tannukset normaalin kirjanpitokauden aikana, mikäli tarkastuksissa varmistuu tai ilmenee aluksessa olevan yleissopimusten vaatimuksiin nähden sellaisia puutteita, jotka oikeuttavat aluksen pysäyttämiseen. Artiklan 3 kohdan mukaan pysäyttämistä ei saa kumota ennen kuin kustannukset on maksettu kokonaan tai kustannusten takaisinmaksusta on annettu riittävä vakuus. Direktiivi on Suomessa pantu täytäntöön alusturvallisuuden valvonnasta annetulla lailla (370/1995). Kustannusten korvaamista koskeva säännös on lain 21 a §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin laivanisännästä, joka on sijoittautunut Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion ulkopuolelle. Tällaisella laivanisännällä tulisi olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja. Laivanisäntä ja hänen edustajansa olisivat tällöinkin yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun. Säännös ei olisi ristiriidassa Euroopan yhteisön lainsäädännön sisältämän palvelujen vapaan tarjoamisen periaatteen kanssa.

Väylämaksulain 5 luvun 20 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva laivanisännän edustaja muutetaan tulliviranomaisen hyväksymäksi, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneeksi laivanisännän edustajaksi.

### 3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia väylämaksun perusteisiin eikä kannettavan väylämaksun määrään. Väylämaksujen perintä saattaa vaikeutua niissä tapauksissa, joissa maksuvelvolliset ovat sijoittautuneet muuhun Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon kuin Suomeen.

Tullilaitoksen arvion mukaan muualle kuin Suomeen sijoittautuneet laivanisännät tulisivat lähtökohtaisesti edelleen käyttämään pääasiassa Suomeen sijoittautuneita edustajia.

Ehdotetusta väylämaksulain muutoksesta ei aiheutuisi tullilaitokselle henkilöstövaikutuksia. PortNet-järjestelmään olisi tehtävä vähäisiä muutoksia.

### 4 Asian valmistelu

Euroopan yhteisöjen komissio on loka-kuussa 2006 aloittanut valvontamenettelyn Suomea vastaan, koska Suomen lainsäädännössä on vaatimus, että ulkomaille sijoittuneella laivanisännällä on oltava tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva edustaja. Euroopan yhteisöjen komissio on katsonut, että kyseinen säännös ei ole yhteensopiva palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 kanssa. Komissio on katsonut, että Suomi on jättänyt täyttämättä kyseisen asetuksen 1 artiklan mukaiset velvollisuutensa.

Euroopan yhteisöjen komissio lähetti 23 päivänä lokakuuta 2007 Suomen hallitukselle virallisen huomautuksen asiasta (2006/4613). Suomen hallitus ilmoitti komissiolle joulukuussa 2007, että Suomen lainsäädäntöä tullaan muuttamaan siten, että laivanisännän edustajavaatimus poistetaan ja että asiaa koskeva hallituksen esitys tullaan antamaan eduskunnalle kesäkuun 2008 loppuun mennessä. Euroopan yhteisöjen komissio lähetti perustellun lausunnon Suomelle 3 päivänä huhtikuuta 2008.

Liikenne- ja viestintäministeriö järjesti kaksi kuulemistilaisuutta laivanisännän edustajavaatimuksen poistamisesta. Esitys on sen jälkeen valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen Varustamoyhdistys ry:ltä, Suomen Satamaliitolta, Ålands Redarförening rf:ltä, Rahtialusyhdistys ry:ltä, Suomen Laivameklariliitto ry:ltä, Merenkululaitokselta, Tullihallitukselta, Suomen Laivanpäällystöliitto ry:ltä, Suomen Konepäällystöliitto ry:ltä, Suomen Merimies-Unioni ry:ltä ja Luotsiliitto ry:ltä.

Lausunnon ovat antaneet valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Ålands landskapsregering, Elin-

keinoelämän keskusliitto EK, Suomen Laivameklariliitto ry, Suomen Varustamoyhdistys ry, Suomen Satamaliitto, Ålands Redarförening rf, Rahtialusyhdistys ry, Merenkululaitos, Tullihallitus ja Suomen Konepäälystöliitto ry.

Esityksen jatkovalmistelussa on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon lausunnoissa esitetyt seikat.

Esityksen esittelee liikenne- ja viestintäministeriö valtiovarainministeriön suostumuksella.

## **5 Voimaantulo**

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

## **6 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys**

Ehdotetut säännökset laivanisännän edustajasta ovat merkityksellisiä perustuslain 6 §:n 2 momentin yhdenvertaisuussäätelyn kannalta. Lakiehdotuksen mukaan Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimivat kansalaiset ja yrityk-

set asetettaisiin eri asemaan kuin muiden valtioiden kansalaiset ja yritykset. Ehdotettujen säännösten mukaan Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneelle laivanisännälle edustajan käyttäminen olisi vapaaehtoista, kun taas muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulisi olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja.

Ehdotetut säännökset perustuvat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 49 artiklassa ilmaistuun palvelujen tarjoamisen vapauteen, josta merenkulun osalta on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4055/86. Asetukseen sisältyy vaatimus vastavuoroisuudesta palvelujen tarjoamisessa yhteisön alueella ja tätä vastavuoroisuuden vaatimusta voidaan pitää perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna hyväksyttävänä perusteena eri valtioiden kansalaisten erilaiselle kohtelulle (PeVL 6/2008 vp). Näin ollen ehdotettu väylämaksulain muutos voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus*

## Laki

### väylämaksulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 22 päivänä joulukuuta 2005 annetun väylämaksulain (1122/2005) 4 § ja 20 §:n 3 momentti seuraavasti:

#### 4 §

##### *Maksuvelvollinen*

Laivanisäntä on velvollinen maksamaan väylämaksun. Jos Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä on tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja, laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja. Laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat tällöinkin yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2008

**Tasavallan Presidentti**

**TARJA HALONEN**

#### 20 §

##### *Jälkimaksatus*

Jos tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut laivanisännän edustaja ei tiennyt eikä hänen olisi pitänytäkään tietää, että maksun määräämistä varten annettu ilmoitus, asiakirja tai muu tieto on puutteellinen, erehdyttävä tai väärä, jälkimaksatus on tällaisen laivanisännän edustajan osalta toimitettava 18 kuukauden kuluessa saatavan syntymisestä.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuuta 20 \_\_\_\_\_.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

**Laki****väylämaksulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2005 annetun väylämaksulain (1122/2005) 4 § ja 20 §:n 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Maksuvelvollinen**Maksuvelvollinen*

Laivanisäntä ja tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva laivanisännän edustaja ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun. Ulkomaille sijoittuneella laivanisännällä tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva edustaja.

*Laivanisäntä on velvollinen maksamaan väylämaksun. Jos Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä on tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja, laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.*

*Muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja. Laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat tällöinkin yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.*

20 §

20 §

*Jälkimaksatus**Jälkimaksatus*


---

Jos tulliviranomaisen hyväksymä Suomessa asuva laivanisännän edustaja ei tiennyt eikä hänen olisi pitänyt tietää, että maksun määräämistä varten annettu ilmoitus, asiakirja tai muu tieto on puutteellinen, erehdyttävä tai väärä, jälkimaksatus tällaisen laivanisännän

---

Jos tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut laivanisännän edustaja ei tiennyt eikä hänen olisi pitänyt tietää, että maksun määräämistä varten annettu ilmoitus, asiakirja tai muu tie-

edustajan osalta on toimitettava kahdeksantoista kuukauden kuluessa saatavan syntymisestä.

to on puutteellinen, erehdyttävä tai väärä, jälkimaksatus on tällaisen laivansäntöedustajan osalta toimitettava 18 kuukauden kuluessa saatavan syntymisestä.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .*

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.*

---